

KOMMISSIONEN FOR DEN GLEMTE KVINDEKAMP

Dagens oplæg

- Arbejde og fremgangsmåde
- Sekretariatsbetjeningen
- Overblik de 13 anbefalinger
- Udvalgte anbefalinger
- Drøftelse og spørgsmål

Arbejde og fremgangsmåde

Kommissionens arbejde har været **struktureret** om:

- Jævnligte kommissionsmøder, hvor udvalgte emner, der er fundet relevante for kommissoriet, er blevet drøftet mhp. at identificere grundlæggende problemstillinger og mulige løsninger.
- Møder med interessenter og aktører, som har kunne nuancere kommissionens drøftelser og supplere på områder, hvor kommissionen har manglet kompetencer eller erfaring.

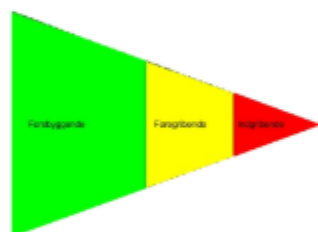
Kommissionen har haft **fokus** på:

- at anbefalingerne samlet set rummer initiativer med **forebyggende, foregribende og indgribende virkning.**
- at anbefalingerne i så høj grad som muligt bygger på den viden om æresrelateret vold og social kontrol, der er tilgængelig i dag – herunder både forskningsbaseret viden og praksisnær viden.
- at udnytte forskellige kompetencer i kommissionen.

Livsfase	Tema	Frontpersonale	Centrale punkter til drøftelse
Børneliv	Børneopdragelse	<ul style="list-style-type: none"> - Sundhedsplejerske - Sygeplejerske - Pædagog - Jordemoder - Tandlæge 	<ul style="list-style-type: none"> - Fri leg og udfoldelse (forskelle for drenge og piger) - Vold mod børn - Genopdragelsesrejser - Kønslemlestelse (FGM)
	Skolegang	<ul style="list-style-type: none"> - Skolelærer - Pædagog - Sundhedsplejerske - Bibliotekar - PPR-medarbejder 	<p>I hhv. folkeskolen og muslimske friskoler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klasseopdeling - Fritagelse og udeblivelse fra dele af undervisningen (idræt og fælles omklædning, seksualundervisning, klasseudflugter) - Religiøse symboler (tørklæde m.v.) - Forældredeltagelse
Ungdomsliv	Fritid	<ul style="list-style-type: none"> - Socialrådgiver - Pædagog - Medarbejder i ungdomsklubber og foreninger (integrationskonsulent) - Politi 	<ul style="list-style-type: none"> - Deltagelse i sociale tilbud, foreningsliv og digitale fællesskaber - Påklædning - Venskaber - Fritidsjob - Bolig (manglende stadie mellem hjemmeboende pige og gift kvinde/husmor)
	Uddannelse	<ul style="list-style-type: none"> - Underviser - Socialrådgiver - Studievejleder 	<ul style="list-style-type: none"> - Muligheden for at tage en uddannelse/ frit valg af uddannelse - Deltagelse i aktiviteter i relation til uddannelse (fest, studietur, mv.)
	Kærlighedsliv	<ul style="list-style-type: none"> - Sygeplejerske - Læge - Gynækolog 	<ul style="list-style-type: none"> - Ungdomskærester (flirt, sex og seksualitet) - Ret til at bestemme over egen krop, herunder graviditet og mulighed for abort - Intimt medborgerskab, herunder LGBT+ - Møddomsmyten
Voksenliv	Ægteskaber	<ul style="list-style-type: none"> - Socialrådgiver - Sundhedsplejerske - Sygeplejerske - Jordemoder - Læge - Familieretshuset 	<ul style="list-style-type: none"> - Tvangsægteskab - Skilsmisse (religiøst + borgerligt) /flerkoneri - Netværk/ensomhed/isolation - Vold mod kvinden
	Enlige/fraskilte	<ul style="list-style-type: none"> - Socialrådgiver - Familieretshuset - Krisecentermedarbejder - Politi 	<ul style="list-style-type: none"> - (fortsat) afhængighed af familien og tab af netværk - Kærester (flirt, sex og samliv) - Udskamning - Bolig
		<ul style="list-style-type: none"> - Socialrådgiver - Læge - Underviser (VUC, sprogskoler mv.) 	<ul style="list-style-type: none"> - Økonomisk uafhængighed - Arbejdsdeling i hjemmet - Retten til frit at vælge et arbejde - Forholdet til kollegaer (deltagelse i sociale aktiviteter på arbejdspladsen)

Tema	Anbefaling	Uddybning af anbefalingen	Begrundelse (evt. med inddragelse af relevant viden)	Type af anbefaling	Hvem henvender anbefalingen sig til?	Forebyggelsesniveau i henhold til forebyggelsestrekanten
Indsæt tema og undertema fra tematikoversigten, fx "Fritid, herunder fritidsjobs"	Det anbefales, at xx		Hvilken problematik skal anbefalingen løse? Hvordan kan anbefalingen være med til løse den pågældende problematik?	Vælg mellem: <ul style="list-style-type: none"> • Lovændring • Ressourcer (fx opkvalificering) • Oplysning • Praksisændring 	Vælg mellem: <ul style="list-style-type: none"> • Systemet • Samfundet • Miljøet (hvor der udøves negativ social kontrol) 	Vælg mellem: <ul style="list-style-type: none"> • Grøn • Gul • Rød (Se beskrivelse af forebyggelsestrekanten nedenfor.)

Forebyggelsestrekanten

Forebyggelsestrekanten viser de forskellige risiko- eller bekymringsniveauer, som en indsats skal adressere. Niveauerne skal ikke fortolkes som lineære og afgrænsede, og der kan derfor være behov for at angive flere indsatsniveauer ifm. karakteriseringen af anbefalingerne.

Den forebyggende indsats har et opbyggende bredt sigte og et fokus på en bredere målgruppe, der potentielt kan blive udsat for æresrelaterede konflikter herunder bl.a. negativ social kontrol (jf. definition i [vejl.](#) til barnets lov). Der er fokus på at skabe oplysning og refleksion gennem videndeling, dialog og undervisning. Eksempler på relevante aktører: kommunen ([ifbm.](#) beredskabsplaner), dagtilbud, skoler, klub- og fritidshjems-tilbud, ungdomsuddannelser, familien og civile aktører, som fx foreninger og klubber.

Den foregribende indsats har fokus på personer, der udviser tegn på at være udsat for æresrelaterede konflikter og som kan opleve sanktioner (som negativ social kontrol), der hæmmer den enkeltes trivsel, alderssvarende udvikling og mulighed for at træffe selvstændige beslutninger, fx ved at blive overvåget, nægtet adgang til arbejdsmarkedet eller sociale aktiviteter, samt trusler om mere alvorlige sanktioner. Eksempler på relevante aktører: Kommunen, ressourcpersoner i kommunerne, sikkerhedskonsulenterne, minoritetsrådgivere, krisecentre, specialiserede foreninger og indsatser i regi af civilsamfundet, desuden udlændingestyrelsen og SVÆV-teams i politiet, derudover SEL §12a.

Den indgribende indsats retter sig mod personer, der vurderes at være udsat for æresrelateret kontrol og vold af alvorlig og skadelig karakter (herunder frihedsberøvelse, tvangsægteskab, fastholdelse i ægteskab, genopdragelsesrejse ([u.18](#))/ufrivilligt udlandsophold ([o.18](#)) m.v.), eller som vurderes i overhængende fare for at blive det. Relevante aktører: Politiet, Udenrigsministeriet, Koordinationsenheden under MÆRK, krisecentre og specialiserede og sikrede opholdssteder, sikkerhedskonsulenterne.

Sekretariatsbetjening

- Kommissionen er blevet sekretariatsbetjent af Udlændinge- og Integrationsministeriet, der har varetaget formandsskabet for sekretariatet, og relevante ressortministerier.
- Sekretariatet har bl.a. udarbejdet baggrundsnotater forud for kommissionens møder bestående af relevant statistik og forskning samt oplysninger om eksisterende lovgivning og tiltag på området.
- Sekretariatet har desuden bidraget med faglig kvalificering af kommissionens anbefalinger.

Kommissionens anbefalinger

1. Opgør med æreskultur
2. Tillid og opkvalificering
3. Undervisning
4. Uddannelsesinstitutioner
5. Flytte hjemmefra
6. Fritidsaktiviteter
7. Trossamfund
8. Ægteskab og skilsmisse
9. Kvinder i voldelige forhold
10. Støtte efter krisecenter
11. Ufrivillige udlandsophold
12. Straffesager
13. Viden

Anbefaling 1: Opgør med æreskultur

- Kommissionen anbefaler, at politikere, myndigheder og civilsamfund arbejder målrettet for at gøre op med æreskultur i Danmark, og at der iværksættes tiltag, der styrker rettigheder- og kendskab hertil – for personer udsat for æresrelateret vold og social kontrol, herunder i form af oprettelse af et kontor ved Folketingets Ombudsmand

Anbefaling 1: Opgør med æreskultur

Løsningsforslag

- Der bør oprettes et kontor ved Folketingets Ombudsmand, som skal styrke rettighederne for personer udsat for æresrelateret vold og social kontrol.
- Alle relevante aktører i Danmark bør erkende, at æreskultur spiller en stor rolle i opretholdelsen og udbredelsen æresrelateret vold og social kontrol.
- Alle, der overværer eller kommer direkte eller indirekte i berøring med æresrelateret vold og social kontrol bør tage ansvar for at italesætte og modarbejde kollektivistisk patriarkalsk æreskultur, når den kommer til udtryk.
- Regeringen bør tage initiativ til at udvide den offentlige integrationsindsats med endnu en dimension, som har fokus på demokratisk medborgerskab, retten til at skifte eller forlade en religion og på at fremme opgøret med æreskultur i Danmark.

Anbefaling 11: Ufrivillige udlandsophold

- Kommissionen anbefaler, at der ydes en styrket indsats for at beskytte dem, der risikerer at blive sendt på ufrivillige udlandsophold, for aktivt at hjælpe dem, der allerede befinder sig i udlandet og for at støtte dem, der er returneret med at blive reintegreret i det danske samfund. I den forbindelse bør regeringen også sikre, at opholdsgrundlaget for personer over 18 år ikke bortfalder, hvis de sendes på længerevarende ufrivillige udlandsophold. Regeringen bør i øvrigt sikre, at de der aktivt medvirker til at sende en person på et ufrivilligt udlandsophold holdes ansvarlige.

Anbefaling 11: Ufrivillige udlandsophold

Løsningsforslag

- Regeringen bør tage initiativ til, at lovgivning og tilbud tilpasses, så de tager højde for, at også voksne personer over 18 år kan blive udsat for ufrivillige udlandsophold. Regeringen bør i den forbindelse revidere udlændingelovens §17, stk. 3, så opholdsgrundlaget som udgangspunkt heller ikke for personer over 18 år bortfalder, hvis de sendes på et længerevarende ufrivilligt udlandsophold.
- Regeringen bør tage initiativ til, at anvendelsesområdet for straffelovens § 215 a, som anvendes til at straffe personer, der sender nogen på ufrivilligt udlandsophold, udvides, så det også bliver muligt at straffe en bredere kreds af personer, såfremt de medvirker aktivt, for eksempel ved planlægning af rejse eller køb af flybillet. Det bør i den forbindelse præciseres, at personer, som arrangerer eller på anden vis bidrager til et ufrivilligt udlandsophold skal kunne straffes herfor, såvel som for at undlade at oplyse myndighederne om, at en person er sendt på ufrivilligt udlandsophold.
- Regeringen bør styrke mulighederne for at returnere til Danmark, så personer, der ønsker at returnere fra et ufrivilligt udlandsophold, også i praksis kan få økonomisk hjælp til det, selvom de ikke selv har mulighed for at afholde udgifter hertil.

Anbefaling 11: Ufrivillige udlandsophold

- I forlængelse heraf bør regeringen tage initiativ til, at det ved lov gøres muligt at pålægge de ansvarlige at betale for ofrets hjemtransport. Dette skal også gælde, hvis personen, som sendes på ufrivilligt udlandsophold, er over 18 år.
- Regeringen bør tage initiativ til, at det gøres muligt at straffe personer, som vurderes at være i stand til at bringe et igangværende ufrivilligt udlandsophold til ophør, men som efter påbud fra myndighederne nægter at samarbejde herom, for eksempel ved dagbøder eller lignende foranstaltning.
- Regeringen bør sikre, at ambassader, som dækker områder, der kan formodes at have en høj frekvens af ufrivillige udlandsophold, udstyres med en regional rådgiver, som efter svensk og norsk forbillede skal have fokus på at hjælpe personer, som er på ufrivilligt udlandsophold, med at vende hjem.
- Regeringen bør sikre, at der fra dansk side tages initiativ til at styrke samarbejdet med de øvrige nordiske lande, og at der i relevant omfang indgås formaliserede samarbejdsaftaler.
- Regeringen bør sikre, at der bliver etableret støttetilbud til personer, som har været på ufrivilligt udlandsophold, og at disse tilbud tager højde for, at personer, som er returneret til Danmark, kan have behov for hjælp til at blive reintegreret i det danske samfund.

Anbefaling 3: Undervisning

- Kommissionen anbefaler, at alle unge skal modtage undervisning om æresrelateret vold og social kontrol og frihedsrettigheder på ungdomsuddannelserne som led i den eksisterende undervisning, og at der oprettes et nationalt korps, der tilbyder målrettet og særskilt undervisning i emnerne på udvalgte skoler.

Anbefaling 3: Undervisning

Løsningsforslag

- Regeringen bør sikre, at der på alle ungdomsuddannelser undervises i specifikke problemstillinger relateret til æresrelateret vold og social kontrol og frihedsrettigheder som led i undervisningen i eksisterende fag, for eksempel i medborgerskabs-, samfundsfags-, religions- og seksualundervisning
- Regeringen bør sikre, at det etableres et korps af undervisere, eventuelt under MÆRK, der kan holde oplæg om og undervise i æresrelaterede vold og social kontrol samt om dannelse og frihedsrettigheder på udvalgte ungdomsuddannelser, hvor der er størst risiko for æresrelateret vold og social kontrol blandt eleverne. Et fokus på udvalgte ungdomsuddannelser skal sikre et målrettet fokus og optimal udnyttelse af ressourcer.
- Skolerne kan udpeges på baggrund af en række objektive kriterier, for eksempel elevsammensætning og trivselsparametre.
- Regeringen bør sikre, at der udarbejdes undervisningsmateriale om æresrelateret vold og social kontrol, som gøres tilgængeligt på emu.dk. Der bør desuden foretages en gennemgang af eksisterende materiale med henblik på at sikre, at det er opdateret med den nyeste viden og understøtter målsætningen om, at undervisningen skal gøre de unge bekendt med æresrelateret vold og social kontrol som en udfordring.

Anbefaling 4: Uddannelsesinstitutioner

- Kommissionen anbefaler, at uddannelsesinstitutioner aktivt bekæmper æresrelateret vold og social kontrol. Det bør sikres, at der på institutionerne ikke er strukturer, der støtter op om udøvelsen af vold og æresrelateret social kontrol, hvorfor det eksisterende tildækningsforbud, som gælder på offentligt sted, også bør gælde på uddannelsesinstitutioner. Ungdomsuddannelserne bør formulere relevante strategier og i visse tilfælde beredskabsplaner, så de tager højde for æresrelateret vold og social kontrol.

Anbefaling 4: Uddannelsesinstitutioner

- **Løsningsforslag**
- Et flertal af kommissionens medlemmer foreslår, at regeringen bør tage initiativ til ved lov at indføre regler for uddannelsesinstitutionernes forpligtigelser i forhold til at sikre, at indretningen af og aktiviteterne i refleksionsrum og lignende – både principielt og i praksis- inviterer til alle uanset køn, etnicitet og religion, og at alle har mulighed for at anvende rummene på lige vilkår. Der bør efterfølgende føres tilsyn med, at uddannelsesinstitutionerne overholder disse forpligtigelser.
- Fem af kommissionens medlemmer foreslår i tillæg hertil, at regeringen tager initiativ til at undersøge, hvorvidt det er muligt indenfor rammerne af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at indføre et forbud mod, at offentlige uddannelsesinstitutioner stiller lokaler til rådighed for religionsudøvelse.
- To af kommissionens medlemmer foreslår alene, at uddannelsesinstitutionerne opfordres til at sikre, at refleksionsrum og lignende anvendes efter formålet.
- Regeringen bør sikre, at relevante uddannelses- og undervisningspolitikker vægter hensynet til undervisningsfriheden samt værdien af religions- og kulturkritik højere end hensynet til individers grænser for, hvornår en udtalelse kan anses for krænkende eller stødende.

Anbefaling 4: Uddannelsesinstitutionerne

Løsningsforslag:

- Uddannelsesinstitutionerne bør naturligvis fortsat have til opgave at begrænse udtalelser, som er åbenbart ulovlige, som krænker privatlivets fred eller som udgør chikane, trusler eller forfølgelse af enkeltpersoner eller grupper.
- Regeringen bør tage initiativ til at udvide anvendelsesområdet for tildækningsforbuddet, så loven også gælder ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Tildækningsforbuddet indebærer et forbud mod på offentligt sted at bære beklædningsgenstande, der skjuler ansigtet medmindre, der foreligger et anerkendelsesværdigt formål
- Alle ungdomsuddannelsesinstitutioner bør sikrer, at deres eksisterende strategier (for eksempel antimobbe strategier) inkludere et fokus på æresrelateret vold og social kontrol.
- På udvalgte ungdomsuddannelser, hvor der vurderes størst risiko for æresrelateret vold og social kontrol blandt eleverne, bør regeringen stille krav om udarbejdelse af konkrete beredskabsplaner. En beredskabsplan skal både kunne informere om håndtering af konkrete bekymringer på individniveau, brobygge til eksisterende kommunale tilbud og informere om konkrete tiltag til at håndtere selvsegregering og æresrelateret vold og social kontrol.

Skolerne skal udpeges på baggrund af en række objektive kriterier, for eksempel elevsammensætning og trivselsparametre.

Anbefaling 7: Trossamfund

- Kommissionen anbefaler, at anerkendte trossamfund i Danmark bør redegøre for trossamfundets syn på ægteskab og skilsmisse og bør kunne miste deres anerkendelse, hvis de udøver eller medvirker til udøvelse af æresrelateret vold og social kontrol.

Anbefaling 7: Trossamfund

Løsningsforslag

- Trossamfundsloven bør stille krav til trossamfund, som ønsker anerkendelse, om, at de redegør for trossamfundets syn på ægteskab og skilsmisse. De indsamlede oplysningerne skal gøres offentligt tilgængelige.
- Regeringen bør sikre, at det er muligt at afvise anerkendelse af trossamfund, hvis trossamfundets syn på ægteskab og skilsmisse ikke er forenelige med grundlæggende, lovsikrede og demokratiske rettigheder.
- Regeringen bør sikre, at det er muligt at tilbagekalde en vielsesbemyndigelse fra personer, som i konkrete tilfælde har bidraget til at forhindre at kvinder, der ønsker skilsmisse, kan opnå dette.
- Såfremt det er muligt inden for de gældende regler, bør regeringen sikre, at der er tilstrækkelig fokus på, at der kan inddrages vielsesbemyndigelse fra personer, i fald de i konkrete tilfælde har udøvet eller medvirket til udøvelse af æresrelateret vold og social kontrol.
- Trossamfundsloven bør forpligte trossamfund til i relevante tilfælde at oplyse om relevant lovgivning i Danmark, herunder retten til skilsmisse, og i den forbindelse henvise til relevante myndigheder.

Anbefaling 8: Ægteskab og skilsmisse

- Kommissionen anbefaler, at der indføres forbud mod fætter- kusine ægteskaber, og at gældende lovgivning præciseres, således at det i alle tilfælde er strafbart at bruge krav om tilbagebetaling af medgift og andre former for pression som fastholdelse.

Anbefaling 8: Ægteskab og skilsmisse

Løsningsforslag

- Regeringen bør tage initiativ til at indføre et forbud imod, at der indgås ægteskaber mellem beslægtede personer i form af fætter-kusine-relationer.
- Regeringen bør sikre, at straffelovens § 260, stk. 2, eller § 243 vil kunne finde anvendelse i sager, hvor der ikke foreligger et konkret dokument med en 'ægteskabs- eller skilsmissekontrakt', men hvor krav om tilbagebetaling af medgift alligevel benyttes som et redskab til fastholdelse.

Anbefaling 13: Viden

- Kommissionen anbefaler, at der udarbejdes en fælles statslig data- og analysestrategi inden for æresrelateret vold og social kontrol, som skal udbredes til øvrige relevante aktører for at skabe en mere systematisk og fyldestgørende dataindsamling på området. Samtidig bør der løbende evalueres på effekten af lovgivning og initiativer på området, ligesom området bør gøres til genstand for yderligere undersøgelser og forskning.

Anbefaling 13: Viden

Løsningsforslag

- Regeringen bør efter en årrække, for eksempel fem år, evaluere, om den lovgivningsmæssige og institutionelle indsats imod æresrelateret vold og social kontrol har medvirket til at nedbringe udfordringerne og foretage eventuelle nødvendige justeringer. Evalueringerne skal gentages periodisk fremadrettet og forelægges for Folketinget, regeringen og øvrige relevante aktører. Evalueringerne bør desuden gøres tilgængelig for offentligheden.
- Regeringen bør sikre, at der nedsættes en tværministeriel arbejdsgruppe, som med inddragelse af relevante eksperter, skal udarbejde en data- og analysestrategi på området for æresrelateret vold og social kontrol. Strategien bør indeholde: **1.** Kortlægning af hvilke relevante data, der registreres i dag. **2.** Oplæg til standardiserede begreber og kategoriseringer. **3.** Kortlægning af hvordan der kan iværksættes en mere systematisk og fyldestgørende dataindsamling på området. **4.** En plan, der tager højde for behovet for løbende monitorering og øget forskning.

Anbefaling 13: Viden

- Det bør overvejes at udvide statistikudgivelser og undersøgelser, som Det Nationale Integrationsbarometer, Undersøgelse om vold i nære relationer samt Medborgerskabsundersøgelsen.
- Regeringen bør sikre, at relevant rå data er tilgængeligt for forskere.
- Regeringen bør sikre, at politiet systematisk registrerer i sagsstyrings systemet (POLSAS) og sikre, at der er søgenøgler for alle relevante fænomener i relation til æresrelateret vold og social kontrol.
- Regeringen bør understøtte, at der igangsættes mere praksisnær forskning i emner relateret til æresrelateret vold og social kontrol. Se bilag for forslag til emner, der bør belyses yderligere.
- Regeringen bør tage initiativ til at iværksætte en kortlægning af eksisterende kommunale indsatser mod æresrelateret vold og social kontrol med henblik på, at sikre et systematisk vidensgrundlag og overblik over hvilke initiativer, der findes, og om de virker efter hensigten.